

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadvány ára: 10 k. / év
 Helyi előfizetés: 10 k. / év
 Külföldi előfizetés: 15 k. / év
 Vidékre postán szállítva: 20 k. / év
 Helyi előfizetés: 10 k. / év
 Külföldi előfizetés: 15 k. / év

TISZÁNTUL

POLITIKAI NAPILAP

Bejelentés: minden nap a hűlt és
 a hűlt napok kivételével
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.
 A kiadványt a kiadóhivatalban
 vagy megrendelésre nem vállalkozik
 a kiadóhivatalban és hirdetéses
 kiadványokhoz intézendők
 a kiadóhivatalban és a hűlt

NAGYVÁRAD szept. 15

Szmrecsányi püspök installációja.

Szent László egyházmegyéjének árvaságát megszüntette az apostoli szentszék és az apostoli király gondoskodása s új főpásztort rendelt egyházmegyénknek — Szmrecsányi Pál püspök ő Excellentiájának országszerte tisztelt és nagyra-becsült személyében, kit lelkes örömmel vár a papság, a hívek sokasága s a három vármegye határán túl terjedő egyházmegyének egész társadalma.

A várad püspöki székházban folyó átalakítási munkálatok késleltették az új püspök székhelyének megkezdését, de most már véglegesen ki van tűzve a nap, melyen Szmrecsányi püspök átveszi Szent László ősi egyházmegyéjének kormányzását.

Tegnap érkezett meg Vinkler József káptalani helynökhöz és a káptalanhoz Szmrecsányi püspök leirata, melyben értesíti őket s általuk az egyházmegyét, hogy október 8-án foglalja el püspöki székhelyét. Egyidejűleg értesítette ugyanerről püspöki székhelyét, Nagy-Váradot s egyházmegyéjének valamennyi törvényhatóságát.

Azt a szép levelet, melyet Nagy-Várad város polgármesteréhez intézett Szmre-

csányi püspök s a melyben fenkölt szavakkal vallja kötelességének — hivei vallás-erkölcsi érdekeinek gondozása mellett — a város szellemi és anyagi javainak istápolását s a város lakosságának egyértelmű hazafias törekvéseit, egész terjedelmében adjuk a következőkben:

Tek. Polgármester Ur!

Mint a nagyvárad iat. szert. egyházmegye kinevezett főpásztora, tisztelettel értesitem a tek. Polgármester urat, hogy püspöki székhelyét és egyházmegyéim kormányzatának átvételét f. évi október hó 8-ára tűztem ki. Bizalommal kérem, hogy ezt a tek. városi Törvényhatóság nagybecsű tudomására hozni sziveskedjék.

A benső viszony, mely Nagyvárad városát Szent László egyházmegyéjének püspöki székhelyével ösdiók óta egybefűzte, kötelességemé teszi, hogy várad i hieim vallás-erkölcsi érdekeinek kiváló gondozása mellett, a város szellemi és anyagi javát is melegen szíven viseljem s buzgó érdeklődéssel kísérem lakosságának egyértelmű hazafias törekvéseit.

Ez irányu kötelességem hűségem teljesítésére irányzott legjobb szándékomból már ezuttal is biztosítván

a tek. városi Törvényhatóságot, magamat s a gondozásomra bizott érdekek támogatását szíves jóindulatába ajánlom.

Fogadja kiváló tisztelem őszinte nyilvánítását,

melylyel vagyok a tek. Polgármester urnak kész szolgálja

Savnikvár, 1903. szept. 11.

Szmrecsányi Pál,
 várad i. sz. püspök.

Polonyi és a német néppárt.

Polonyi Géza ismeretes afféjében Grácban egy nyilatkozat jelent meg Heger Viktor volt képviselőtől, aki kijelenti, hogy ő volt az, aki annak idején Polonyi Gézával levélváltást kezdett és az ismeretes bécsi látogatásra meghívta. Tette ezt azért, mert ő (Heger) a választmányban a personal-unio mellett törtélandzsát s néhány nappal azután Polonyi heves beszédet mondott a magyar képviselőházban a kiegyezés mezejitása ellen és Magyarország teljes függetlenítése céljából. Heger kijelenti, hogy ő erre levélben megbeszélésre kérte föl Polonyit, aki nyomban táviratilag tudatta érkezését. Heger néhány pártfelét értesítette Polonyi jöveteléről s kérte őket, hogy vegyenek részt a bizalmas tanácskozásban. A német néppárt vezetőségének hivatalosan nem jelentette be a konferenciát. E részről nyolczvanan jelentek meg, Steiwender pedig az Imperial fogadóban társalgott Polonyival mikor mások is csatlakoztak hozzájuk, annyira lefoglalta őt, hogy kivüle senki sem jutott szóhoz.

Végül kijelenti Heger, hogy katonai kérdésekről, hadügyekről nem esett köztük szó.

A „TISZÁNTUL” TÁRCZÁJA.

Azért sem leszek vén leány!

Rózsika naplója.

Irta: Szabó Ilona.

Most aztán hat viszontagságos esztendő után hazakerültem a nevelőből. Kinevelve, kiművelve minden oldalról.

Most láttam — ezer év óta — Arpádot. Olyan szép! Rajta felejtettem a szememet s olyan furcsán éreztem magam, mintha tükkel szurkálták volna testemet. Erős hűségem volt, valami tüzes folyam mintha forrt, zubogott volna bennem. Hogy ő mit érzett, nem tudom. De azt mondta, olyan meglepéssel, mint aki nek épp úgy teljedik be valami, amint ő akarja: Szép nagy leány! — és hozzá tette egy kicsit tréfálva, de komolyan: s olyan jó is? . . . Elpirultam. Ez roppant felbosszantott, nem tudtam szólni, csak bekaptam ajkamat.

Nagymennyiségben megérkeztek szőlő szállító kosarak

5 és 10 kilós ürtartalommal.

Es jött a kedves tant és meghallotta mit mondott Vadász. Erre és az én elpirulásomra mondott valamit, valami lehetlent, amiért én a nyelve hegyét szerettem volna levágni. De bebizonyítani akartam Arpádnak: amilyen szép olyan jó is vagyok, nem szóltam semmit, megharaptam inkább saját nyelvemet, letöröltem szemcimből a könnyeket, de úgy hogy — ő hárpiasága ne lássa. A jutalmam meg volt érte: Arpád kezét csókolt (de nekem! . . .) Ez megérte volna, hogy leharapjam egészen nyelvemet.

Körülnéztem: miben változott meg a házunk tájéka?

Lesújtó volt a szemle eredménye!

Ugy vettem észre, hogy a hat év előtti rossz bánásmód árfolyama még magasabbra szökkenett. Így hát kúnya jó dolgom ígérkezik! . . .

A mama most is csak »szép mama«. Még szebben öltözködik s még többet sétál. A papa is csak a fess, snájdig gavallér. Még kevesebbet beszél s még ennél is kevesebbet van itt-hon. A néni csak . . . (Istenke bocsá-d meg,

mit gondoltam!) Ha lehet még szikárabb, ha lehet még többet veszekedik. Szóval a néni most is csak az a házi sárkány, kinek minden nappal egygyel több feje nő.

Most ilyen emberek között itt állok én, az erős, egészséges fiatal lelkemmel . . . Ha csinos vagyok: a szép mama leszid; ha loncs vagyok: papa dörmög; akár így, akár úgy: a tanti belém köt. Ha jó kedvem van: bolond a nevem, ha Jókai egyik hősnőjének példájára osszítani napot tartok: ugy se kapok szebb titulat. No, bolond egy állapot!

Ugy veszem észre, mintha bevándorlónak tartanának. Bevándorlónak, ki a falusi kurta-nemes zülött ivadéka létre betolja paraszt orrát a magas arisztokrácia körülánczolt társaságába. No de tán közölök való vol-nék? . . .

Ugy érzem magam, mint egy felesleges, disztelen butordarab, mit hol ide, hol oda lök-d-snek, de mindenütt utban van, nagyon szeretnék már kilödni, azonban muszáj megtűrni még egy ideig.

Papáról nem beszéllek, ő szeret. Ezt pozi-

Az iskola idény beálltával különböző alaku kötökosarak, iskolatáskák, melyek legolcsóbb árakban lesznek árusítva. Továbbá nagy választék gyermekkosarakban, utazó kosarakban stb.

Számos megrendelést kérve kiváló tisztelettel

OPPENHEIM F. VILMOS kosáráru kereskedése

Nagyvárad, Fő-utca, Barts-ház.

Tisza István állásfoglalása.

— A biharmegyei szabadalvópárt gyűlése. —

A válságos politikai viszonyok között érdeklődéssel várta Nagyvárad város és Biharvármegye közönsége, hogy a Tisza István gr. vezetése alatt álló biharmegyei szabadalvópárt milyen álláspontot foglal el a mostani politikai viszonyok között?

Hát tegnap megnyilatkozott gr. Tisza István a biharmegyei szabadalvópárt értekezletén.

Mint előrelátható volt, elítélte az ellenzék harczát a nemzeti követelményekért. Ezen követelmények közül csupán a tisztképzés reformját fogadja el jelenleg.

Beszélt forradalomról, igaztásról, de azt beösmerte, hogy a nemzet közvéleményében igen is elterjedt a nemzeti követelmények szükségének érzete.

Olyan határozati javaslatot fogadtatott el a pártértekezlettel (s előreláthatólag ez lesz a mai megyei közgyűlésnek is határozata), amely szerint a biharmegyei szabadalvópárt melegen támogat minden kezdeményezést, amely a békére vezet, de arról mélyen hallgat, hogy mi lenne az ára ennek a békének és támogatásnak a nemzetre nézve.

Ez a határozat arra van szánva, hogy az országos szabadalvópárt régóta hirdetett pártértekezletének is irányt szabjon, de ezt valószínűleg jobban fogja befolyásolni a közel száz vidéki szabadalvú pártban egyhangulag elfogadott debreczeni határozat, mint a biharmegyei, melyet Tisza István fogalmazott.

A szabadalvópárt értekezletének lefolyása a következő volt:

A Széchenyi-szállóban mintegy 150 megyebizottsági tag gyűlt össze, akik éjfélnél fogadták gróf Tisza Istvánt.

Elnök gr. Tisza István üdvözölte a megjelenteket, majd a megnyitás után kifejtette, hogy mulasztást követne el, ha az elnöki székéből nem emlékeznék meg az ország válságos helyzetéről. Nem a hosszú idő óta tartó káros, veszélyes jelenségről szól, amelyre a vármegye is fájó, aggóató szívvel gondol. Csak az utolsó két hónapot idézi fel. Ez az, hogy az ország közhangulatában azok között is, kik a 67-es

kiegyezésnek hívei, olyan áramlatok terjednek, a melyek *ujak*, amelyeket 36 éven keresztül nem hirdettek s amiket még az eszmék régi hívei se hangoztattak olyanoknak, hogy azok a 67-es alappal összeegyeztethetők volnának.

Elismeri, hogy 67-ben minden közös kérdés nem oldott meg. Rendezésre várt több fontos kérdés. Pl. a tisztképzés akként fejlesztendő, hogy ott a magyar elem és magyar nyelv érvényesüljön. Ezt hosszú évtizedeken át a szabadalvópárt és kormány vallotta s tett is e tekintetben lépéseket. Rámutat a hadsereg címére, az „és”-re és a tisztek nevelése terén tett intézkedésekre. Tehát léteztek és léteznek megoldandó feladatok, de felette káros ennek agitálással való forszírozása; ezeket fokról-fokra, a koronával egyetértve kell elintézni. Az agitáció ront a dolgon.

Ez igazságból önként folyik a mai helyes álláspont. *Káros igaztással megtévesztették a közvéleményt.* Fontos érdeke az országnak, hogy ezt a helyzetet megoldják.

Az ország közéletének illetékes tényezője kívánja a *katonai jelvény*, a *tisztképzés* stb. reformját. Ezeket a kérdéseket akarják megoldani. De veszélyes, hogy az ország közhangulata lejtőre jutott s most kezdenek követelni. Ilyen eszmékkel és jelszavakkal lehet harczba, *forradalomba menni*, de egyértelmű ez a konfliktus feloldásával a nemzet és korona között. A nemzetre fontos, hogy a nemzet és faj érdekeit megvédje, de ezt úgy lehet elérni, ha nem bolygatnak oly kérdéseket, amelyekre egyezsége léptünk az uralkodóval.

Ha valaki azt hiszi, hogy *a forradalomig el kell menni*, s ezt férfiasan teszi, nem kritizálja. A forradalmak óriási áldozatokba kerülnek. Levert forradalmakból van feltámadás, de ha könnyelműen, *frivolán*, meggondolatlanul felidézük a konfliktust s visszavonulunk, ez veszélyes, sőt végzetes.

Ezután felhívta a jelenlevőket, hogy a párt adjon férfias hangot ezen kifejtett igazságoknak a holnapi megyegyűlésen s fogadja el az általa felolvasott határozati javaslatot.

A határozati javaslatban ki van fejezve, hogy a biharmegyei szabadalvópárt rendületlenül ragaszkodik a 67-ik évi XII. tvben lefek-

tett alaphoz, amely lehetővé teszi az ország békés fejlődését s így az igazi nemzeti politikát. A 67-es törvény egyes részleteket elintézetlenül hagyott a hadsereg vonatkozásban, azt tovább kell fejleszteni, de anélkül, hogy a hadseregben az *egységes vezérlés* és a *belsőszervezet* sérelmet szenvedne. A kormányok tettek is e téren a koronával együtt sokat. Ma különösen kötelesség a legnagyobb elővigyázat, mikor az izgas a hadsereg ellen új harczok számára foglalja le a nemzet képességét. Melegen támogat a biharmegyei szabadalvópárt minden olyan kezdeményezést, amely a békére vezet; de elítél minden oly törekvést, amely a nemzetet válságba viszi. A szabadalvópártnak állást kell foglalni minden olyan kalandos ut ellen, melynek gyászos vége lehet.

A határozati javaslatot elfogadták s a mai megyegyűlés elé terjesztik.

Ezután bejelentette a mai megyegyűlés fontosabb tárgyait.

Pallay Lajosnak, fia elhunytából részvételt fejezi ki a közgyűlés.

Rákóczy hamvainak hazahozatala érdekében a vármegye is felterjesztéssel él. A Deák Ferencz születése 100-ik évfordulója alkalmából rendezendő budapesti tünneplésre küldöttséget meneszt. — Radu Demeter g. kath. püspököt üdvözli a vármegye, Szmeccányi Pál r. kath. püspök beiktatásán pedig képviselteti magát a törvényhatóság.

Méltó válasz Somlónak.

— »Veni Sancte« a jogakadémián. —

Tegnap volt a nagyvárad kir. kath. jogakadémián a szokásos ünnepélyes megnyitás. A tegnapi ünnepély azonban jelentőségre és érdekességre jóval felülmulta a közönséges megnyitót, miután mindenki tudta és várta, hogy a múlt év folyamán a kath. jogakadémiára bejutott »új irány« nem marad szó nélkül; s hogy ezzel szemben a tanári kar a lehető legelső alkalommal nyilvánosan fel fog lépni. És így is történt.

A jogakadémia tudós igazgatója, dr. Bozóky Alajos és érdemes ősz profesz-

tív tudom, mert: érzem. Szegény, nem meri mutatni. S látom, ez fáj neki. Hanem a szép mama olyan rögtön lát bennem, amitől nem tud előre haladni, akármely oldalról közelíti meg, mindentűt újában van. Sajnálom, hogy ilyen mesebeli boszorkánysziklává nőttem ki magamat! . . . A tanti legalább összevesz velem minden órában tiszter, ha — megtalál. Ennyire méltat. Szép mama erre sem érdemelt, észsarkai trónusán csak parancsol és uralkodik.

S mindez nem tudja kiölni belőlem a jókedvet! . . .

Mióta itthon vagyok, nem láttam Arpádot. Ez rontja el egy kicsit kedélyemet. Bus, ingerlékeny, dühös vagyok néha, ilyenkor nem jó a cukros tantinak összeakaszkodni velem. Alighanem ő hárpisága tette el láb alól. Eszrevette tán, hogy nekem tetszik.

Onnan ez a gyanum, hogy kevesebbet kötődök, hosszabban időzik józan perczeiben körömben s többet beszél töltenen puskával. De mindig a házasságról.

Ugy kezdte: a lányoknak ez a sorsa. Érdekes, mintha én nem tudám ugyis, ha ő nem mondja! . . . Már a nevelőben erről ábrándoztunk. Gondolom, minden vénszonynak ez az első mondata, ha férjhezmenésr akar rábeszélni egy leányt. Ezt mindezenap elmondta: — egy héti. B-szantott, de nem volt más dolgom, hát vártam:

mi sül ki belőle. Közbe beszélt mást, mire nem hallgattam oda, mert Arpádra gondoltam és haragudtam.

Egy hét múlva, már *végzett emberről* beszélt, aki szép, fiatal, magas, szőke és pompás állása van. De nem így egyszeribe jutottam mindezek tudomására, ma megmondta, hogy: szép, holnap, hogy: fiatal, s egy héti minden nap kanalazta.

Három napig Arpádhoz hasonlított. Boldog voltam. Es ostoba meggondolatlanságomban megf-ledkeztem az öreg bűneiről, magamban megbántam ellene követett minden vétkeimet és nem szántam volna össze-visszacskolni.

Negyedik nap azonban a szőkeségével tönkretette minden illuziómat. (Arpád fekete, mint a holló.) Olyan mérges lettem, mint egy felingerelt pulyka. De hallgattam tovább a részleteket. Szókratizotatt a dolog. Gondoltam: megboszulom magam, ha Arpád olyan nyomorult, felém se néz. Feltéve: ha jó médiumnak látom az ipsét. Akárki nem kell!

Egy hónap múlva azt mondta a néni: a másik héten vizitálni fog a pártfogoltja. Jó. Várom. Csudálkoztam, hogy az ő pártfogoltjáért ennyire hűtlen leszek az én pártfogoltamhoz. Ha azonban az elkeseredés, a bosszu, (mindig jó oldalom volt) a kíváncsiság nem ösztökélt volna, nem sülyedem volna ennyire. De így? gondoltam: gombház . . .

A néninek az volt a véleménye, hogy: most egészen helyén áll az eszem. Ekkor tudtam meg, hogy nem volt mindig a helyén.

Bár beleegyezve voltam a dologba, utóvégre, ha kedvemre való: megszabadulok a fejbuján forgó házból, ha nem: fúty! mehet. . . mégis figyeltem: ugyan mi érdeke lehet e három, egymáshoz teljesen idegen embernek, engem oly hamar eltenni az utból? . . .

A cukros tant lázban volt, egészen belebecszelte magát a sátságkodásba. A szép mamának márvány vonásain egy kis prosság játszott, olyan, ami nem csupán az egészség színe, hanem amit a belső izgatottság fest az arcra. Papa? — ő passzív maradt mindenkép, de e passzivitásában mintha valami ellenségeskedés rejtett volna menyasszonyjelöltségem iránt.

Tünődtem. Ez a szép asszony, ki anyám volna, de sohasem érezte, vajon mikor visel álarcot? Közöttünk-e, az otthonában? vagy a társaságban, idegenek között? Innen ugyan engem kirekesztett, mint a megbélyegzett embert a kaszinó, de láttam sokszor ablakomból, mikor a verandán, vagy a kertben fogadta vendégeit: mily bájos, kedves volt, mily élénken, vidáman, nekipirulva mulatott; — oh, ha csak egyetlen egyszer mutatkozott volna hozzám ilyenek, mily boldog lettem volna, mily forró tudtam volna szeretni! — közöttünk pedig egy fejedelemső méltóságával, egy hadtestparancsnok szigorúságával, egy norvég fjord zordon-ságával unatkozott . . .

(Vége köv.)

szora dr. *Persé* Adolf nem haboztak kijelenteni, hogy az új iránynyal egyet nem értenek, az ellen küzdeni fognak, mert hazafias lelkük minden dobbanása úgy érzi, hogy a kozmopolitikus eszmék tetszetős, de hazaáruló terjesztése súlyos megpróbáltatások elé fogják állítani hazánkat.

Az a frenetikus taps és éljenzés, mely az előadók beszédeit követte, tüntetés-szerűen dokumentálta, hogy a tanári kar hosszú hazafias működése nem maradt nyom nélkül az ifjuság lelkében s vértetté tette a népszerű új eszmék maszlagainak befogadása ellen.

* * *

Az ünnepélyről saját tudósítónk a következőkben számol be:

A jogakadémia megnyitó ünnepélyét a premontriek templomában tartott ünnepélyes »Veni Sancte« előzte meg, melyet dr. *Némethy Gyula* akadémiai hitszónok czelebrált. Tüntetés-számba ment már az ifjuság rendkívüli számban való megjelenése. A joghallgatók csapatja a tanári kar vezetése alatt (csupán dr. *Somló Bódog* hiányzott) vonult a templomból az akadémia dísztermébe, hol az ünnepély második pontja, a tanév megnyitása folyt le.

Városunk intelligenciája szintén élénk érdeklődést tanúsított az ünnepély iránt s jelenlétükkel tisztelték meg a jogakadémiát *Vinkler József* v. püspök, káptalani helynök, nagyprépost, *Széchenyi Jenő* és *Fetser Antal* kanonokok, *Ritók* Zsigmond kir. táblai elnök, *Nesztor József* ügyvéd, dr. *Károly Irén* és dr. *Némethy Gyula* magántanárok, a jogakadémia tanári kara teljes számban, valamint az akadémia jelenlegi és volt hallgatóinak tekintélyes csapata.

Bozóky Alajos dr. igazgató lendületes szép szavakkal nyitotta meg az ünnepélyt, buzdítván az ifuságot nemcsak tanulásra, de erkölcsös és hazafias életre, mert csak így fognak büszkeségére válni tanáraiknak, s hasznára a hazának. A szép beszédet a következőkben szösz szerint közöljük:

Bozóky igazgató beszéde.

Mélyen tisztelt Tanári Kar!
Szeretett Akadémiai Ifjuság!

Szívesen mélyéből üdvözlöm önöket, kik az új tanév kezdetén, egyenesen az Isten házából jövet, e helyen összegyűltek: üdvözlöm pedig Alma Materünk nevében, mert őszintén óhajtom, hogy szerető anyánk oltalmazó szárnyai alatt testvéries egyetértésben végezzük nehéz feladatunkat, hogy sem mi, tanáraik, sem Önök, tanítványaink ne találjanak okot a nehezítésre, a miért a sors bennünket itt összehozott, hanem hogy ép ellenkezőleg az itten közösen eltöltött éveket életünk legkedvesebb emlékei közé sorolhassuk.

Az új tanév megnyitása nálunk ünnep-számba megy. Kölcsönös ünnepélyes bemutatkozás ez az első találkozás dísztermünkben s nekem egyszersmind kedves alkalom, hogy Önökhöz, ifjú barátaim, a pillanat komolyságához mért rövid beszédet intézzek, melyből hivatásuk jelentőségét s az avval járó kötelességeiket megérthetik.

Szüleik a végből küldötték Önöket ide, hogy magoknak itt hasznos ismereteket gyűjtve, a jogi pályán keressék boldogulásukat. Voltaképpen csak elméleti tanulmányaik befejeztével fogják megsejteni, hogy milyen jelentősége van a jogi pályának sokféle ágazataival, addig, míg ezen ponthoz eljutnának, bizniok kell mibennünk, tanáraikban, hogy mindaz, amire Önöket oktatjuk, hozzátartozik kitűzött céljok eléréséhez, jobban mondva ahhoz, hogy céljokat elérhessék, mert garanciát természetesen nem vállalhatunk arra, hogy valóban el is fogják érni.

Tudniok kell ugyanis, hogy küzdelem, még pedig nehéz küzdelem az élet*, erre a küzdelemre tehát kellően el kell készülniök — borotul cselekszik, aki csak úgy vakon neki vág az életnek és sorsát a szeszélyes és megbízhatatlan szerencsére bizza**, ahelyett, hogy idejekorán gondoskodik alkalmas eszközökről, melyekkel felfegyverkezve elszántan tekinthessen a jövőbe.

Azonban nemcsak a magok kedvéért kell Önöknek iparkodniok, hogy majdan megállhassák helyüket az életben, hanem azon oknál fogva is, mert kötelességök, hogy tehetségükhöz képest a közjó előmozdításához is hozzájáruljanak. Az ember társas lény, ezt a vonzalmat a bölcs isteni Gondviselés oltotta be szívünkbe, nem élhetjük le életünket teljesen visszavonultan a világtól s ügyet sem vetve másokra, hanem arra vagyunk utalva, hogy egymást kölcsönösen támogassuk, azért kell folytonosan egymással érintkeznünk, tehát a mi földi boldogulásunkat is csak az adott viszonyok között a társadalomban kereshetjük. S ezen a társadalmi viszonyokat szabályozzák azok az alapelvek és igazságok, melyek a jog- és államtudományokban foglaltatnak. A kiknek tehát meg van adva a mód, hogy a jogi pályán működhessenek, azok ugyanakkor, midőn tehetségeiket kifejtik, tudományos ismereteiket érvényesítik és gyakorlatilag alkalmazzák, nemcsak önmaguknak szereshetnek tisztességes és befolyásos állást a társadalomban, hanem egyszersmind a közjónak, a hazának is kiváló szolgálatokat teljesíthetnek.

No's Önök erre határozották el magokat. Nemde, hogy nemes a cél, mely elébök ki van tűzve? Amde ép olyan nemes legyen ambíciójuk is, hogy ezen célznak elérésére alkalmasakká, képesekké váljanak. Ez be is fog következni, ha komolyan fognak a munkához és egyetlen alkalmat sem szalasztanak el, melyet szellemi kincsök gyarapítására felhasználhattak volna.

Jól tudom, hogy életvidor fiatal emberektől nem lehet azt kívánni, hogy egyszerre ők is olyan komolyakká legyenek, mint a milyenek mi öregek vagyunk; hogy az élet örömeiről lemondjanak, mielőtt azokat megismerték volna; hogy egyebet se tegyenek, mint folytonosan csak tanulni és tanulni — de hát ezt nem is követeljük mi Önöktől, mert evvel Önöket a tanulmányoktól inkább elriasztanók, semmint éppen ellenkezőleg Önöket azokkal megbarátoztatók. Okos beosztás mellett marad elég idejük a kellemes szórakozásokra is. Mégis óva intem Önöket minden szertelenség-től, ést- és velőtrontó kicsapongástól, üres léhaságtól, erkölcsi eltévelyedéstől, mint megannyi örvénytől, mely Önöket elnyeléssel fenyegeti, vagy ha netalán a vést szerencsésen kikerülök is, minden bizonynyal messze elterelne Önöket életelejüktől.

Akadémiai tanulmányaik a dolog természete szerint tulnyomóan receptív és csak elenyésző kis mértékben produktív jellegűek lesznek. De ez sem nem csodálni, sem nem sajnálni való dolog. E öbök meg kell szerelniök azt a szellemi kincset, hogy később ugyanannak segítségével hasznos produktívak legyenek. Azonban már az ismeretek gyűjtésénél legyen gondjuk arra, hogy mindig és mindenben az igazság megismerésére fognak törekedni és fogadják meg lelkükben, hogy soha semmiféle csillogó és szemképráztató de az igazsággal össze nem egyeztethető theoria kedvéért nem fognak az egyszer fölsímt igazság utjáról letérni, hanem habozás nélkül ilyen akár nyílt, akár alattomos támadásokkal szembe szállani és mindig csak az igazság diadaláért harcolni, mert elvére is nagyon szomorú volna, ha nem bizhatnánk az igazság diadalában! Már Horatius mondá:*** Justum ac tenacem propositi virum — non feriant ruinae! A tántoríthatatlan igazlelkű férfit még a romok sem temethetik magok alá. De hát melyek az igazságnak ismertető jelei? Oh azokat nem kell sokáig keresni. Az ember úgy van teremtve, hogy megtudja különböztetni a jót a rossztól; ezen képessége a saját keblében

* Vivere militare est, Seneca, epist. 96.

** Nihil est tam contrarium rationi atque constantiae, quam fortuna. Cicero, de div. II. 7. 18.

*** Odái III. 8.

honol, nevezzék akár jogérzületnek, akár lelkiismeretnek, akár bármi másnak s a ki a lelkiismeret szavára hallgat, ritkán fog tévedni az igazság felismerése körül, vagy ha olykor-olykor csakugyan tévedni talál is, tévedése semmiesetre sem lesz annyira végzetes, mintha egyáltalában nem hallgatott volna lelkiismeretére, midőn az igazság megkeresésére indult. Például a legújabb időben a tudomány nevében az emberi társadalomnak egy olyan fejlődési elméletét hirdetik, mely szerint azok az alapok, melyeken a mai társadalom nyugszik, olyképen volnának átalakítandók, hogy ez az átalakítás hajszálynit sem különböznék azoknak teljes kiirtásától; már pedig az ilyen törekvés nem lehet fejlődés, a melynek fogalma a fokozatosság fogalmától elválaszthatatlan, hanem csak rombolás, mert a szerzett jogokat semmibe sem veszi és egy csapással akarja a mai társadalmat megváltoztatni. Hát ki ne ismerné fel itt első perczre, hogy hol van az igazság? Vagy, midőn egy valóban minden kényszerítő ok nélküli mi közénk becsémpészett eszmeáramlat a kozmopolitizmusra akar bennünket csábítani, nem indignálódva, lelkünk teljes felháborodásával, utasítjuk-e vissza az ilyen csábítást, mert magyar hazánk veszedelmét látjuk az ilyen törekvésben, sőt egyenesen hazaárulásnak tűnik fel az előttünk! Még sok hasonló példát hozhatnék le, de elégnék tartom ezt a két legpregnánabbat, mely épen aktualitásánál fogva bizonyítja, milyen elengedhetetlenül szükséges, hogy a jók az igazságért bármely perczben sorompóba szálljanak.

Vegyék figyelembe, hogy bármennyire hangsúlyozzák és a jog és erkölcs különböző voltát, a jog embere még sem teheti magát túl olyan nagyon könnyen és könnyőösen az erkölcs követelményein, hanem ép ellenkezőleg az utóbbiakat ugyancsak segítségül kell hívnia mindenütt, a hol a rideg jogszabályok őt cserben hagyják. Erre pedig fájdalom számos példa van mainap. Akár az annyi előszeretettel dédelgetett individualizmust nézzük, akár a mindent felforgatni akaró szocializmust, mindkettő azért fenyegeti a társadalmat nagy veszéllyel, mert ignorálja az erkölcsi rendet, nem ismer Istent s az embernek végezteljánt a korlátlan élvezetvágyának, a személyes indokoknak kiméletlen kielégítését hirdeti,* tagad minden tekintélyt s evvel alapjaiban támadja meg a törvény uralmát, hogy kaput nyisson az engedetlenségnek, az anarchiának. Az erkölcsi alap elhagyása az első lépés, mely a rend teljes felbomlására vezet:

Minden országnak támasza, talpköve
A tisztas erkölcs, mely ha elvész,
Róma ledől és rabigába görnyed!

mondja koszos költőnk Berzsenyi Dániel.

Tagadhatatlan, hogy a mai társadalom sürgős orvoslást igénylő bajokban szenved, melyek közül legszembetűnőbb az az örvény-szerű mélység, mely a francia forradalom óta kitűzött szabadságjogok és a csakhamar reakövetkezett gazdasági szolgátság között tántong. Ezt a mélységet valamiképp át kell hidalni, ebben igaza van a szocializmusnak, de nincs igaza abban, midőn ezt az áthidalást másképp, mint erőszakos eszközökkel nem véli kivihetőnek. A szocialista vezérek közül, kik a nagy tömegek elégtelenségét szitják, igen kevesen vannak, kik az alsó néprétegek bajait orvosolni képesek volnának, mert legtöbbször teljes híjjával vannak az erre szükséges ismereteknek, nem ismerik a társadalmi organizmust, a nemzetgazdasági forgalomnak törvényeit, az állami élet ezerféle szövevényeit; csak a külső jelenségek behatása alatt itélnek, jólét és gazdagság látára a szegény nép irigységét keltik fel és felre nem érhető célzatossággal az intelligens osztályt okolják minden sanyarúságáért, mely oly bőven kijut neki.

Ime ilyen nehéz problémáknak megoldásához kell majd Önöknek is hozzájárulniok, azért kell igyekezniök, hogy alapos jog- és államtudományi ismereteket szerezzenek magoknak, melyek nélkül lehetetlen kiemelkedniök

* V. ö. gf. Majláth József klasszikus tanulmányát, melyet a tudós szerző ez évi ug. 17 én a keresztény szocialis kurzus megnyitásakor felolvasott.

a nagy tömeg közül, mert nem lesznek tájékozva ezeknek a társadalmi bajoknak igazi okai és az orvoslásokhoz szükséges eszközök, utak és módok felől. Használják fel tehát lelkiismeretesen a tanulásra szánt éveket, hogy ne legyenek kénytelenek majd önmagukat okolni, ha akadémiai éveiket téltlenül elmúljai engedték.

A tanulásal egyidejűleg iparkodjanak minél nagyobb műveltségre is szert tenni, nemcsak azért, mert tanult embertől még inkább elvárják, hogy műveltnek mutassa magát, sőt nála a műveltség hiányát valósággal megbocsáthatatlannak tartják, hanem azért is, mert a műveltség fékezi a szenvedélyeket, sőt felszabadítja az embert a szenvedélyek zsarnoksága alól, és megakadályozza azt is, hogy képtelen babonáknak áldozatul essék. Ez az értelem annak az ismeretes német közmondásnak: »Bildung macht frei.« Onők is tapasztalni fogják, hogy bárdolatlan, durva, szögletes ember minden lépten nyomon csak akadályra talál, mert mások nem igen hajlandók az ő kálózokkodásához alkalmazkodni, nyers modorát eltörni, hanem inkább kitérnek az útjából, hogy a vele való összekocczanást kikértűjék. Ellenben művelt ember gyakran a legnehezebb akadályokat is le tudja győzni szeretetreméltóságával, előzékenységgel, tapintatos fellépésével, mert mindenki megbecsüli benne a kölcsönös méltányérzületet — haec damus veriam petimusque vicissim.*

Es legyenek hazafiak, mert magyar ember hazafiság nélkül el nem lehet, mihelyt megszűnik hazafinak lenni, legott magyarnak lenni is megszűnt, nemzeti létjoga ebben a hazában csak mint magyar hazafinak van. Ebből a hazafiságból fakad a szülőföldhöz való ragaszkodásunk, az értelem való önfeláldozás készsége, nemzeti büszkeségünk, személyes vitézségünk, egytűvelőiségünk erős tudata, a haza felvirágoztatására irányított heves vágyunk, multunknak megbecsülése, nagyjaink megismerése, koronás királyunkhoz való tántoríthatatlan hűségünk, alkotmányos intézményeink loyális és csonkítatlan megőrzése. A hazafias érzületet szüntelenül kell ápolni s nem szabad engedni, hogy ellankadjon, hanem rajta kell lennünk, hogy tüzlángként magasra lobogjon! Edes hazánknek szüksége van arra, hogy fiai szeressék, a haza boldogsága össze van forrva fiai boldogságával, ezt ne feledjék Onők soha!

Végül legyen szabad önöket Greguss Agostnak következő szavaira figyelmeztetnem.** Azt mondja ugyanis ez a kiváló bölcselkedőnk: »Az atheismus nem azért vezet erkölcsi nihilismusra, mert fölteszi, hogy nem lévén örök bíró, kitől félni s így büntetlenül vétkezhetni (a ki csak félelemből nem vétkezik, épen erkölctelen alapon óvakodik az erkölctelenségtől). Azért vezet az atheismus erkölctelenségre, mert az erkölcsi életet, mint szellemet, az anyagi lét pusztá, kényszeri terményének tekintvén, az erkölcsnek magában semmi értéket sem tulajdonít, az tehát magában véve, szerinte, nem ér semmit (csak az anyagtól függvén), ennél fogva nem is érdemes vele törődni. Akár van, akár nincs, egyre megy: ha van, kellett lennie; ha nincs, nem lehetett — úgy következett az anyagok összműködéséből. S ezért mondhatjuk, hogy az atheista, ha becsületes ember, a saját tana ellenére az és gyakorlata megczáfolja tulajdon elméletét. A szabály az, hogy az atheistanak ne legyen erkölcsisége. Ha mégis van: az kivétel a szabály alól — természetesen annál tisztelendőbb olyan mostoha körülménye között, a minők az atheismus nézetei.« Már most vonják le magoknak ezekből a szavakból a következményt, annál inkább tehetik ezt, mert Greguss Agostot bizonyára senki sem vádolhatja pietizmusról. Ha atheista nem lehet becsületes ember, akkor becsületes ember viszont nem lehet atheista. O ők se legyenek atheisták, ne legyenek istentagadók, ne hajtsák túl az u. n. lelkiismereti szabadságot egészen ama pontig, a hol megszűnnek istenhívők lenni. Az erkölcsi nihilismus, a melyre Greguss A. meggyőző szavai szerint az atheismus mulhatatlanul visz, a legborzasztóbb csapás, mely az emberiséget

* Horat. an poetica 11. v.

** Mondás k az élet könyvéből. Budapest, 1888. 40. lap.

érhetné, mert egyszerre kérdéssé tenné egész civilizációját, már pedig józanul gondolkodó ember ezt a kilátást sem kívánatosnak, sem az emberi haladás végcéljének nem tekintheti. Maradjanak meg tehát abban a pozitív vallásban, a melyben felnövekedtek s ne keressék földi boldogságukat Isten nélkül, hanem Istennel. Ezt már Seneca is fölismerte, midőn felkiáltott: Nihil agis, ingratisime mortalium, qui te negas Deo Debere, sed naturae.*

Es ezzel az 1903—1904. tanévet megnyitom.

Lelkes éljenzés jutalmazta az előadót, ki után dr. Persz Adolf lépett az emelvényre s »Liberalizmus és ethika« című, tartalmas és érdekes előadásával bilincselte le a hallgatóság figyelmét.

Foglalkozott a liberalizmus keletkezésével és fejlődésével, tartalmával és lényegével, s azon következtetésre jutott, hogy az újabb liberalizmus letéritette a magyar tudományt arról az útról, melyen eddig praktikusan vagy ideálisan, de mindig diszére vált nemzetünknek. Az újabb materiális és szociális irány a mult lerombolásában és az emberi méltóság lealacsonyításában kéjeleg, s a tudomány örve alatt akarják egyesek a kozmopolitikus hazaáruló tanokat a tömegbe átvinni. Csekély vigasztalásunkra szolgál, hogy ez a tudomány sem eredetre, sem jellemre, sem érzelmre nem magyar, csak egyes strébereknek hangos fogzása. Hivatkozott hosszú tanári működésére, mely alatt mindig ideálja volt a magyar történelemnek, »a régi lomnak dicsőségét zengeni«, s melynek elismerésül már rángatni kezdik alóla tanári székét, elve lévén az ifjú óriásoknak: »pusztuljon a maradi öreg, jöjjön helyébe az evolutio«, — a rombolás.

A szép beszédet, melyet a hallgatóság zajos és szűnni nem akaró éljenzéssel fogadott, legközelebb egész terjedelmében fogjuk közölni.

* Seneca, de ben. IV. 8.

Biharvármegye nagy napja.

— Az őszi közgyűlés. —

Biharvármegye törvényhatósági bizottsága ma, szerdán tartja őszi közgyűlését.

A tárgysorozat elég terjedelmes, de kiválóbb fontosságú, az egész vármegyét érintő ügy kevés van. Kiemeli azonban az egyhangúságból a mai meggyűlést gróf Tisza István akciója, amely az obstrukció, helyesebben most már a nemzeti követelések ellen irányul. Tehát Biharvármegye nem a debreczeni szabadelvűpárt feliratának álláspontjára, hanem ezzel teljesen ellenkező merev álláspontra helyezkedik.

A tárgysorozat 316 ügyet ölel fel. Közöljük az alábbiakban a fontosabb ügyeket:

Alispáni időszakos jelentés.

A vármegyei házipénztár 1904. évi költségvetés előirányzata.

Az 1904. évi költségvetés közszemlére való kitétele.

Törvényhatósági pótdadó kivetésről.

Miniszterelnök az új kormány kinevezését tudatja (gróf Khuen-Héderváry Károly kinevezése.)

Belügyminiszter leirata a belényesi körház költségvetése és megnyitása tárgyában.

U. az a vármegyei háztelügyelői állás szabályrendeletének módosítása tárgyában.

Bárány Fejérváry Géza volt honvédelmi miniszter búcsuleirata.

Kolossváry Dezső honvédelmi miniszter kinevezését tudatja.

Csanád vármegye átirata az 1890. évi I. t.-cz. V. f. j. módosítása iránt.

Ugyanaz a községi levelezés portómentessége tárgyában.

Esztergom vármegye átirata a városok csatornázása és vízvezetékekkel való ellátása iránt.

Heves-Gömör-Borsod vármegyék átirata a tisztviselők fizetésrendezése tárgyában.

Hévesmegye átirata a bünvádi eljárás módosítása tárgyában.

Somogy megye átirata a számvevőszéki utasítás módosítása iránt.

Szepesmegye átirata a választói jognak a magyar értelmiségi cenzus alapján leendő szervezése iránt.

Arvamegye átirata a közegészségügy országos államosítása tárgyában.

Nyitra megye átirata adóreform tárgyában.

Sopron megye átirata a községi közigazgatás helyzetének javítása iránt.

Bereg megye átirata a korcsmai szabályrendeletek módosítása tárgyában.

Szatmármegye átirata Rákóczi ünnep megünneplése iránt.

Debreczen város átirata Rákóczi Ferenc és társai hamvainak hazaszállításáról.

Budapest város meghívása Deák Ferenc emléktűnnepének megünneplésére.

Alispáni előterjesztés Radu Demeter gör. kath. püspök üdvözléséről.

U. az Szmracsányi Pál r. kath. püspök beiktatásáról.

UJDONSAGOK.

A jövő évi legtöbb adót fizetők.

Nagyvárad város jövő évi legtöbb adót fizetőinek névjegyzékét tegnap délután állította össze az igazoló választmány.

Frankó Endre elnöke alatt Hlatky Endre, dr. Hoványi Géza, Schöpflin Ágoston, Bordé Ferencz, Mihelly Adolf és Eleméry Ferencz jegyző vettek részt a tanácskozásban.

Első sorban dr. Fodor Gyula felebbezését tárgyalták, amelyben kifogásolja és törvénytelennek mondja a belügyminiszter azon rendeletét, amelyben utasítja az igazoló választmányt, hogy az 1904. évi virilisek névjegyzékét az ex-lex miatt az 1902. évi adókimutatások alapján állítsa össze. Kéri egyben, hogy a miniszter rendeletét mint törvénytelen, ne hajtsák végre.

Az igazoló választmány kimondotta, hogy a miniszter rendeletének értelmében állítja össze a névjegyzéket s nem kutatják, hogy jogos volt-e a belügyminiszter rendelete.

A közigazgatási bizottság mult évi elvi határozata alapján az I. osztályu kereseti adót nem vették számítása a névjegyzék összeállításánál.

A bizottság ezután összeállította a jövő évi virilisek névjegyzékét. Az ez évi névjegyzékből kimarad Friss Zsigmond, továbbá Lederer Dávid és Heringh Sándor, akik elhaltak.

Az összeállított névjegyzék a következő:

Aufricht Mór, Bartsch Sándor, Bogár Sándor, Benedek Dávid, Deutsch K. J., Diósi Lajos, Farkas Izidor, Fabry József, Fuchs Mór, Frankl Lázár, Guttmann József, dr. Gyémánt Jenő, Harmathy Károly, Huzella Gyula, Hilinger Lipót, Inczé Lajos, Janky József, dr. Kazay Kálmán, ifj. Kohn Sámuel, Köblös Ferencz, Kogler Albert, Kohn David, Lévy Zsigmond, Leipnik Mihály, Ländler Ferencz, dr. Mayer László (uj), Mihelly Pál, dr. Mihelly Lajos, Moskolczy Barótság, Molnár Lajos, dr. Moskovits József, dr. Moskovits Miklós, Moskovits Mór, ifj. Moskovits Miksa, Munk Jakab, Müller Sámuel, Nyiry György, Oláh Ferencz, Óváry Sándor, Papp György, Plesz Áron, Pojnár János, Pkanovics Imre, Rádl Ödön, Rothbart Bernát (uj), Rendes Vilmos, id. Rimanóczy Kálmán, ifj. Rimanóczy Kálmán, Rothmann Jakab, Sal Ferencz, dr. Schiff Ernő (uj), Sebestyén Lajos, dr. Sonnenfeld

Zsigmond, Stern Márton, dr. Schweiger Ede, Steiner M. Albert, Schänker Mihály, Száhlender Károly, Terney Antal, Weinberger Jakab, Weiszlovits Adolf.

TAJÉKOZTATO.

Szept. 16. A Gazdasági Egylet választmányi gyűlése d. u. 3 órakor a megyeháza nagytermében.
Szept. 27. Katholikus legényegylet szüreti mulatsága a Fekete Sasban.

Régészeti és történelmi múzeum (Schlauchpark) nyitva minden vasárnap és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 8-6 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **A városi színház befejezése.** Rövid idő választ el bennünket az új városi színház megnyitásától, de bizony sok munkát kell még ott végezniök Rimanóczy munkásainak, hogy a megnyitásra minden rendben legyen. **Rimanóczy Kálmán** építész a városház építési bizottság tegnapi ülésén ismét kérte a megnyitás elhalasztását, de **Rimler Károly** polgármester előterjesztésére a bizottság ragaszkodik hozzá, hogy november elején megtörténjen az ünnepélyes megnyitás. Különböző is nov. 1-re egyik-másik városi épületet már át kell adni és a hivatalok átköltözését sem lehet téli időre halasztani. Sajnálatos dolog, hogy még mindig merülnek fel újabb költségek, pedig már teljesen ki van merítve az építkezésre megszavazott összeg, még az is, amit az árlejtési 12% engedménnyel nyert volna a város. Felirati táblák, szobaszámok s más effélék kellene még, kályhaellenző stb. s ezeken felül tekintettel a nagyterem tölgyfabutorzatára, a burkolatot is fényű helyett tölgyfából tervezi az építész s mindezt több mint 4000 korona kellene. A bemutatott felirati táblák mintáit nem fogadta el a bizottság, a tölgyfa burkolat ügyét a szakértő bizottságra bízta. Szóba került még a nagyteremben elhelyezendő képek ügye is. **Endrey Gyula** festő, ki most hozta le az általa festett Kossuth-képet, a millenniumi kép elhelyezését kifogásolta; a Körözs felőli oldalon javasolja elhelyezni, hol jobb világítást kapna. Deák és Tisza arcképei nem férnek el a kijelölt helyen, új rájárával kell segíteni a bajon; úgy is óhajtható, hogy egyforma rájárába jöjjenek e képek. Ezt fogadta el a bizottság is. A gyűlésen jelen voltak: **Rimler Károly, Dús László, Komlóssy József, Baróthy Akos, Dr. Hoványi Géza, Varró Domokos, Bozóky Béla, Dr. Vucskics Gyula, Darvassy Lajos, Hegedűs Géza, Kőszeghy József, Lukács Odon, Rimanóczy Kálmán és Csordacsics Ferencz.**

* **Kinevezés.** A m. kir. igazságügyminiszter **Rakowszky Bódog** mohácsi kir. járásbírói díjnyelvet a derecskei kir. járásbíróshoz irnokká nevezte ki.

* **A kereskedelmi iskolák főigazgatója** Nagyváradon. Dr. **Schack Béla**, a kereskedelmi tanintézetek királyi főigazgatója tegnap délután a nagyvárad felső kereskedelmi iskola meglátogatása végett Nagyváradra érkezett.

* **Feloldották a zár alól.** Biharvármegye alispánja értesítette Nagyvárad városát, hogy a belényesi és vaskóhi járásokból alakított vészkertületből a belényesi járást kivonta, mivel a száj- és körömfájás a járás területén megszűnt. A vaskóhi járás tovább is zárlat alatt marad.

* **Gimnázistáink a Rákóczy-kiállításon.** Az utolsó nagy f-j-delem **Rákóczy Ferencz** zászlóbontásának kétszázadik évfordulójára rendezett Rákóczy-ereklyekiállítás szinte búcsujáróhelyévé lett a magyar népnek. Nem mulik el nap, hogy az ország legtávolabb fekvő helyéről is ne érkezzenek újabb s újabb csapat. Előjárónak e tekintetben jó példával a hazai közép-

iskolák, melyeknek tanulói nagyszámban mennek tanáraik vezetése alatt a kiállítás színhelyére leróni hazafiai kötelességét a haza egyik legnagyobbjának emléke iránt. A nagyvárad premontrei rendi kath. főgimnázium 25 növendéke **Novotny S. Alfonz** igazgató-tanár s **Rákóczy József** tornatanár vezetése alatt ma indul Kassára hazafiságot meríteni a dicső kor drága ereklyéiből. Kassáról a kiállítás alapos tanulmányozása után átrádnak a növendékek vezetőikkel **Jászóra** a rend anyaházába, ahol dr. **Takács Meyhért** prépostnál tisztelegni fognak.

* **Egy derék tanító halála.** Résztvétel vességük Derec-kéről a hirt, hogy az ottani róm. kath. kántortanító **Papp István** tegnap rövid szenvedés után elhunyt. Nevezetben a kath. nevelésügy egy derék bajnokát vesztette el, aki nagy buzgalommal, szakértelemmel élt nehéz hivatása köteleminek s társadalmi téren is nagy tevékenységet fejtett ki. Az elhunyt életerős, derék ember volt s a betegség pár nap alatt végzett szervezetével. Halálát egész Derecske nagy résztvétel fogadja; s nejeen kívül nagyszámban családjára siratja.

* **Az ideai katolikus nagygyűlés.** A negyedik katolikus nagygyűlés — mint az Alkotmány írja — az eddigi diszpozíciók szerint **október 20., 21. és 22-én lesz Budapesten.** Az előmunkálatokat a nagygyűlésnek mennél imponzánsabbá tételére a katolikus körök Országos Szövetségének vezetősége már megkezdte. A program egyik főpontja a magyar katolikusok hódolatának **X. Pius** pápa előtt való kifejezése lesz.

* **Égő gyaluforgács.** A **Weinberger-féle** Emilia-malom második udvarán **Frenkel Ignác** asztalos műhelye alatt lévő pinczében az ott felhalmozott gyaluforgácsot **Frenkel** egyik inasa tegnap délután három óra tájt vigyázatlanságból meggyújtotta. Az ekként keletkezett tüzet a megjelent tűzoltóság csakhamar eloltotta.

* **Visszalépett pályázó.** Lapunk tegnapi számában megírtuk, hogy a gyulai r. kath. főgimnázium bizottsága legutóbbi ülésén egy az első osztály megnyitásával szükségessé vált tanári székre **Schmidt Alajos** munkácsai gimnáziumi internátusi prefektust kandidálta. A bizottság határozatáról **Schmidt** is értesítette, valamint az egyházmegyei főhatóságot a választás megerősítése végett. E közben azonban **Schmidt** értesítette a gimnáziumi bizottságot, hogy pályázatát visszavonja, illetve a tanári állást megválasztása esetén nem fogadják el. Így aztán a bizottságnak újra össze kell ülni, hogy a tanári állást betöltse.

* **Drága alvás.** **Demeter József** pelbárt-hidai rézműves tegnapelőtt este a lóvásártéren levő szekere mellett elaludt. Az ittas ember mély álmát egy élelmes tolvaj kihasználva, kivágta mellénye zsebét és abból 180 korona tartalmu pros bugyellárisát elemelte. Az elinált tolvaj kalapját hátra hagyta, a piros bugyellárisat pedig tegnap délelőtt találta meg a károsult a lóvásártéren, természetesen üresen. A kalap bizony nehezen vezetni nyomra a rendőrséget.

* **Hamza Miska a Népszínházban.** Napok óta érdekes előadások színhelye a budapesti Népszínház. Az ország legkiválóbb cigány-zene-karai versenyeznek, néhai Dankó Pista remek darabjaiból, a nótakirály siremlékei javára. Nagyváradról **Hamza Miskát** is meghívják a versenyre. Biharvármegye régi híres bandája örömmel fogadta a kitüntető meghívást, s egész lelkesedéssel buzgólkodik, hogy dicsőséget szerezzen hegédjével s a régi babérok mellé újakat szerezzen. A versenyben hétfőn, szept. 21-én vesz részt **Hamza** és bandája.

x **Felhívjuk t. olvasóink figyelmét Szabó és Hajnal** jóhírű fűszerkereskedő cég lapunk mai számában levő hirdetésére. 117.

x **Olvasóink figyelmébe ajánljuk Reisz és Porjesz** butorkereskedő cég lapunk mai számában közölt hirdetését. 296.

x **Felhívjuk t. olvasóink figyelmét Oppenheim F. Vilmos** kosáráru kereskedésének lapunk mai számában közölt hirdetésére.

Igazságszolgáltatás.

A városi vámpanama tárgyalása.

— Második nap. —

Tegnap 9 órakor folytatta a büntető törvényszék II. tanácsa a szendzácziós vámpanama tárgyalását. A nap folyamán a tanuk egész sorát hallgatták ki.

Először **Komlóssy József** gazdasági tanácsost hallgatta ki a büntető tanács.

Komlóssy József, a ki annak idején a vámpanama vizsgálatát vezette, előadja, hogy **Horváth** rendőrbiztos jelentésére az akkori polgármester-helyettes főjegyző megindította a vizsgálatot s annak vezetésével őt bízta meg.

A jegykiadásra vonatkozólag előadja, hogy a vámjegyek egy szelvénykönyvbe kötve adták ki, melyből egyenként szakították ki, s a visszamaradt szelvény szolgált ellenőrzéssel.

Felnök: Tehát a szelvények kiszakítása nemcsak szabálytalanság-e, — hanem büntetői kihágás.

Komlóssy: A szelvények kiszakítása feltétlenül büntetendő és nemcsak szabálytalanság.

A hamisított vámjegyek megtekintése után **Komlóssy** tanácsos szakértői véleményt mond a vámjegyek hamisításáról. Véleménye szerint egyes jegyekről vegyszerekkel távolították el a bélyegjegyet, másokat pedig úgy csonkították, hogy a cédula számozását tépték le, így az ellenőrzést tehetatlenné tették, holott a csonkítás szabályszerint csak a szelvényen történhetett.

Hermann Aladár bíró: Volt-e joga **Beczka**knak vámjegyet árusítani?

Komlóssy: Szabály szerint csak felügyelésre volt joga.

Nessi Pál aziránt tesz kérdést, vajjon miből következett **Komlóssy** tanácsos, hogy a vámjegyeket hamisították?

Komlóssy: Mert a papír színe és minősége nem egyezik a szelvénykönyv papírával, aminek az a magyarázata, hogy a bélyegzés eltávolítására használt vegyszerek változtatták meg a papír minőségét.

Arra a kérdésre pedig, hogy miből következteti, hogy szándékosan történt a jegyek csonkítása a jegyek közepén? **Komlóssy** tanácsos kijelenti, hogy a csonkításnál mindig a számot távolították el, ez pedig feltétlenül figyelmet igényelt s így természetesen szándékosan történt.

A lebélyegzés módjára vonatkozólag előadja **Komlóssy** tanácsos, hogy országos vásároknak alkalmával előre is történhettek a lebélyegzés-k, de ha egy napi dátummal lebélyegzett vámjegyekből felesleg maradt, azoknak megsemmisítése a felügyelő kötelessége lett volna.

Horváth János előadja, hogy 1900—901 novemberéig mint vámenőr volt alkalmazva a városnál. Részletesen előadja a leleplezés történetét. Elmondja, hogy észrevette, hogy kettős dátumu jegyek vannak forgalomban, mire ezek közül 30 darabot elkobozva, **Papp Sándor** lóvásártéri vámkezelőt vont a felelősségre a jegyek forgalombahozataláért, mire **Papp Sándor** elmondta, hogy **Beczka** Arthur hozza azokat a jegyeket s az ő jelenlétében adja el.

Horváth azután elmondja, mint győzdött meg, hogy **Beczka** árusítja a hamisított jegyeket. A lóvásártér egyik zugából figyelte, hogy **Beczka** is ad-e el vámcedulákat s vajjon nem-e éppen a hamisított jegyeket. Több alkalommal sikerült meggyőződnie, hogy **Beczka** hamis jegyeket hoz forgalomba.

Alexander Bernát dr. városi állatorvos részletesen elmondja, mint értesült a vámke-

zelés körüli történet szabálytalanságról, de ő mit sem bizonyíthat, mert nagyjából csak hallomásból értesült a szabályellenes üzelmekről.

Dóza Lajos rendőr semmiféle szabálytalanságot nem észlelt a vámjegyek kiadásánál. Allítja, hogy nagyjából ő csonkította a vámjegyeket, de arra soha sem utasította senki, hogy a czédula melyik részét szakítsa le.

Farkas József vámmellenőr előre bocsátja, hogy Beczkayval csak két alkalommal teljesített szolgálatot s így nem volt alkalma szabálytalanságot észlelni akkor, mikor Beczkay adta ki a vámjegyeket.

Hepperit azonban megfigyelték és háromszor tetten érték, mikor már használt czédulát adott ki. Ő erről mindjárt jelentést tett Beczkay Arthur felügyelőnek s arról is tudomása van, hogy Hepperli sirva kérte a felügyelőt, majd a gazdasági tanácsost, hogy ne vegyék el tőle e miatt a kenyerét. Legyenek tekintettel a nagy nyomorúsággal küzdő családjára.

Nessi Pál orsz. képviselő kérdést intéz a tanuhoz, hogy akkor is a mai szabályrendelet értelmében az ellenőrnek, a felügyelőnek volt kötelessége jelenteni a tapasztalt szabálytalanságot.

Farkas József: Igen.

Sólyom Gyula városi irodaigazgató arra nézve ad felvilágosítást, hogy a vámjegyek csonkítását mindig a rendőrök teljesítették.

Részben ellentmondó és bizonytalan, de mindenestre nagyfontosságú vallomás következett ezután.

Arany Sándor vámos határozottan állítja, hogy Beczkay Arthur 200 forintot akart adni Papp Sándornak, ha nem tesz ellene neheztelő vallomást.

Arra a kérdésre azonban, hogy látta-e, hogy Beczkay a kérdéses időben Pappnál járt vagy szemtanúja volt-e az ígéretnek, kitérő választ ad.

Majd később kijelenti, hogy aznap este Papp Sándor töprengve mondta neki, hogy mire kérte Beczkay, de ő nem áll el az igazságtól.

Arany Sándorné megerősíti e vallomást, sőt azt állítja, hogy Beczkay azt is ígérte, hogy a Papp Sándor testvérének adósságát is kifizeti.

Gulyás István állítja, hogy minden vásár alkalmával kerültek forgalomba hamis vámjegyek.

E vallomást többen is támogatják. Ezután több lényegtelen vallomás következett s **Fassie** elnök a tárgyalást este 6 órakor felfüggesztette s folytatását ma 9 órára tűzte ki.

IRODALOM.

Magyar szavaló könyv.

Kézikönyvül a népiskolai növendékek számára. A magyar tanítóegylet egy régi óhajára ment teljesedésbe most, amikor a **Szent István-Társulat** a népiskoláknak már hosszú idő óta érzett hiányát pótolta azzal, hogy a tanulógyermek kezébe szánt alkalmas Szavaló-könyv kiadásával egy nagy lépéssel vitte előbbre a vallásos-nemzeti iskola ügyét. Es csak elismeréssel adózhatunk a **Szent István-Társulat**nak, mint kiadónak és **Győrffy** János országosan ismert jeles tankönyvírónak, ki e Szava ó-könyvnek össz-állítását kiváló szakavatottsággal, helyes pedagógiai érzéssel és dicséretes tapintattal végezte, a szakértők teljes megelégedésére.

A **Szent István-Társulat**nak szóban levő kiadványa szívoru rendszerességgel a gyermek korához és fölfogási képességéhez mérve, osztályonként adja azokat a költeményeket, melyek alkalmasak arra, hogy az iskolai nevelés célját előmozdítsák.

A könyvek a következők: 1. Magyar Szavaló-könyv. I. füzet. Az elemi fiu- és leányiskolák 1—2. oszt. számára. Ara 32 fillér. 2. Magyar Szavaló-könyv. II. füzet. Az elemi fiu- és leányiskolák 3. oszt. számára. Ara 32 fillér. 3. Magyar Szavaló-könyv. III. füzet. Az elemi

fiu- és leányiskolák 4. oszt. számára. Ara 32 fillér. 4. Magyar Szavaló-könyv. IV. füzet. Az elemi fiu- és leányiskolák 5. oszt. számára. 5. Magyar Szavaló-könyv. V. füzet. Az elemi fiu- és leányiskolák 6. oszt. számára. Ara 36 fillér.

Mindegyik kötet 5—6 ivre terjed, kemény borítékba van kötve és színes, diszes címlappal ellátva. Rendkívüli olcsóságuk lehetővé teszi, hogy minden iskolásgyermek kezébe meglegyen. Tanfériaknak, tanügybarátoknak s az érdeklődőknek megrendelés céljából kért mutatópéldányokat kézzel küld a **Szent István-Társulat** kiadóhivatala, Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28b.

SPORT.

A nagyváradai versenyegyleti tagok figyelmébe.

A nagyváradai versenyek közeledtével a versenyegyleti tagok szíves figyelmét felhívom azon körülményre, hogy versenyegyletünk a múlt évben jelvényeket készíttetett, mely jelvények a versenyek alkalmával szabad bemenetet biztosítanak a tagok részére a versenyterre. Minélfogva felkérem mindazon egyleti tagot, ki még a múlt évben jelvényét nem váltotta ki, azt a versenytitkári hivatalnál Nagy Sándor-utca 4. mielőbb váltsa ki, mert e nélkül a versenyterre való belépésnél rendszeres belépti díj fizetésére lesz utalva. A jelvény ára 5 kor. Nagyvárad, 1903 szept. 15. **Versenytitkárság.**

NYILTTÉR.

Az őszi újdonságok uridivat cikkekben, u. mint: Angol és belföldi kalapok, fehérneműek, uri, női és gyermek czipőkben, nyakkendők, gallérok, kézelők, sétabotok, esőernyőkben megérkeztek.

Különösen bátorodom felhívni a t. közönség b. figyelmét **czipő-raktáramra**, a mely kizárólag a **legjobb** honi kézimunka és ugy kivitelben, mint minőségben felülmúlja az összes külföldi gyártmányokat.

Határozott olcsó árak.

LEIPNIK MIHÁLY,

uridivat nagyáruháza

Nagyvárad, Bémer-tér.

Telefon 362. 388

TAVIRATOK.

Vilmos császár Magyarországon.

Mohács, szeptember 15. (Saj. tud. táv.) **Vilmos** német császár ma folytatta cserkészését, 12 órakor ebédelt. Délután a Dunán átkelt a rengeteg Buda nevű részébe sas-vadászatra.

Szell Kálmán béketárgyalásai.

Bécs, szeptember 15. (Saj. tud. táv.) **Szell Kálmán** Reichenauba utazott, ahol

gróf **Széchenyi**, volt ő Felsége személye körüli miniszter is tartózkodik. Ugyancsak ma **Körber** osztrák miniszterelnök is odaérkezett. A **Magyarország** értesülése szerint e találkozásnak politikai háttere van és **Szell Kálmán** megbízást kapott a hivatalosan magyar és a hivatalosan osztrák álláspontok és érdekek összeegyeztetésére.

A politikai szélcsend eseményei.

Bécs, szept. 15. (Saj. tud. táv.) **Héderváry** gróf szerdán Bécsbe utazik.

Budapest, szept. 15. (Saj. tud. táv.) A pártközi konferencia elhalasztása az ellenzéken nagy ingerültséget keltett s maga a szabadelvű párt is nyugtalanodik. Az összes fővárosi szabadelvű pártok a követelmények melletti állásfoglalásra készülnek. Mozgalom indult az iránt is, hogy a főváros közgyűlése foglaljon állást a nemzeti követelmények érdekében.

Natalia boszuja.

Belgrád, szept. 15. Itt nagy megdöbbenést keltett a hír, melyet szavahihető emberek hoztak Belgrádból. Eszerint **Natalia** adoptálni fogja **Milán** király törvénytelen fiát, akinek anyja **Krisztics Artemizia** asszony, a volt török követ felesége. A fiut **Lázárnak** hívják, 14 esztendő s anyjánál van **Konstantinápoly**-ban, aki nagy gondal nevelteti.

Natalia, a szerbiai **Obrenovics**-párt tanácsára fogadja fiául **Lázárt**, aki az egyedüli férfi, akiben **Obrenovics** vér folyik. A fiu az **Obrenovics** **Lázár** nevet fogja felvenni s igényt tart a szerb trónra. Az **Obrenovics**oknak még roppant sok hive van Szerbiában. (M. T. I.)

Katonai forradalom Szerbiában.

Belgrád, szeptember 15. Több magasrangú tiszt, egytől-egyig az **Obrenovics**-dinasztia hivei bejelentették kilépésüket a hadsereg kötelékéből. A lemondott tisztek nevei ismeretlenek, mert a hadvezetőség titkolja az esetet és a lapok is utasítást kaptak, hogy hallgassák agyon a tömeges kilépéseket. **Péter** király állítólag magához hívatta a lemondott tiszteket.

Belgrád, szeptember 15. A **Belgrádban** állomásozó 7. gyalogezred altisztei közt forrongás ütött ki. A zendülésnek állítólag az az oka, hogy **Sándor** király megöletésekor a tisztek megtevesztették a katonaságot. A hadügyminiszter titkos rendeletet adott ki, amelyben meghagyja az ezred-parancsnokoknak, hogy minden egyes csapatot kivonuláskor személyesen vezényeljének.

Az elégedetlenség már a legelőkelőbb hivatalnoki körökre is kiterjed, mert **Belgrádban** minden valamirevaló állást a királygyilkosságban részesek és hiveik nyertek el. (M. T. I.)

Készül a háboru.

Belgrád, szept. 15. (Saj. tud. táv.) A mindinkább elmérgesedő balkáni állapotok, hovatovább tarthatatlanokká válnak. Most a bolgár kormány fenyegetőzik, hogy kénytelen a maczedonok ügyéért fegyverrel közbelépni, s a köz-

hangulatból itélve úgy látszik, a háboru elkerülhetlen.

Pola, szept. 15. (Saj. tud. táv.) Bécsből távirat érkezett a kikötő parancsnokához, hogy az itt tartózkodó hadihajók haladéktalanul utra készüljenek.

Rehabilitált tisztviselők.

Temesvár, szeptember 15. (Saj. tud. táv.) **Lendl** Adolf röpiratában foglalt támadásokat Temes megye alaptalan gyanúsításoknak mondotta ki s a tisztviselők ellen indított vizsgálatot megszüntette.

Az egyetem megnyitása.

Budapest, szept. 15. (Saját tud. táv.) Ma tartották meg az egyetemen a szokásos ünnepies megnyitót, melyet az egyetemi templomban ünnepi **Veni Sancte** előzött meg.

Ugocsa megye az ex-lexben.

Budapest, szept. 15. (Saját tud. táv.) Ugocsa vármegye igazgató választmánya kimondotta, hogy tekintettel az ex-lex állapotokra, ez évben nem írja össze a viriliseket.

A spanyol anyakirályné utazása.

Bécs, szept. 15. A spanyol anyakirályné délelőtti leányával, **Mária Terézia** spanyol infansnővel Spanyolországból a Bécs melletti **Badenbe** indult el. (M. T. I.)

000 REGÉNY CSARNOK. 000
000 000

Sorsjáték.

Regény.

Irtá: **Stella** (Szöke Berta.) 78.

— Hogyan, hát ő ellenezte a házasságot?
— Igen.
— Miért?

A férfi fel s alá járkált a szobában, arczán látszott a lázas izgalom, mely e kérdésre elfogta.

— Miért, mert . . . mert . . . én szakítottam vele — hebegte — rajta, az ártatlanon bosszulta meg magát.

A leány agyában merész gondolat fogamzott meg, ez olyan alkalom volt, ami nem mindennap kínálkozik, megragadta.

— Mondja — kezdte — azért szakított vele, mert már nem szeretted többé?

Hangjában anyi kétség, anyi remény volt kifejezve, hogy a férfinak észre kellett vennie. Szegény lányka gondolta, de hasonló sors jutott osztályrészünkül, én is más csillag után futok, te is.

— Azért — mondta kurtán.

Márta nem figyelt a hangra, nem arca kifejezésére, melylyel ez egyetlen szó mondva volt, illetve mely a rövid feleletet kísérte. Nem firtatta a dolgot, bizott és e bizalom erőt, reményt adott neki.

— Tehát megteszi? — kérde a férfi.

— Örömmel — hangzott a válasz.

— Köszönöm. Kérem, írja meg most a kártyát, hogy holnap rendezetési helyére juttassam.

— Akkor egész nap itt kell töltnöm a nyakukon — szólt átnyujtva a levélkét.

— Nagy áldozat lesz a mások társaságáról lemondani a mi kedvünkért? — kérdezte, mélyen szemébe nézve a lánynak.

— Attól függ, hogy majd uraságnak milyen kedve kerékedik.

— A vacsora elhül már gyerekek, meddig várjunk még — hangzott a szobába lépő **Jolán** szava.

— Hisz már rég mehetünk volna, miért nem szóltál? Az irással néhány perc alatt elkészültem azóta beszélgetünk — mentegőzött **Márta**.

Jó későre járt az idő, midőn nyugodni tértek. **Márta** és **Jolán** összebujtak, eddig még nem volt alkalmuk a délután eseményeit megbeszélni. **Ida**, **Ilka** csakhamar elaludtak s ők hát zavartalanul cseveghettek.

— Az a **Zeréndiné** megint forgat a fejében valamit.

— Hoanan gondolod? — tudakozódott **Márta**.

— Annak a nagy szeretetreméltóságának mindig van valami célja ő nála.

— Mondd, sokáig udvarolt neki **Kálmán**?

— Három évig.

— Es nem vette el, hisz szerette.

— Mert szegény apa elnevezte.

— És miután meghalt?

— A halálos ágyán ígéretet kellett tennie, hogy nem veszi el azt az asszonyt. Igen jellemtelen nő, akit kertiúnia kellene. **Kálmán** soha sem akarta hinni, neki beszélhetek, de szerencsére meggyőződött a valóról s szakított vele. Szegény **Ilka** lett az áldozat, mert addig nem nyugodott amíg . . .

— Óh, nincs mit sajnálnotok, ha a férfi nem hagyja magát befolyásolni. Gyűlölöm az olyan embert, akinek nincs akarata.

— Es **Kálmán**?

— Az más, itt komoly okok játszottak közre.

Elhallgattak. **Jolán** azon gondolkodott hogyan tudhatná meg bizonyosan azt, amit sejt.

— Mondd **Márta** — kezdte rövid szünet után — szerettél te már?

— Nem.

— És most?

A kérdészt nem felelt.

— Ugy-e, most igen? Mi? Hát szegényen az, te bohó!

S mivel az még most is hallgatott, folytatta:

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Szőlősgazdák figyelmébe. Nagyvárad város adó, és pénzügyi tanácsosa **Lukács** Odón a következők a szőlősgazdákat érdeklő-hirdetményt bocsátot ki:

Az 1892. évi t. cz. 3 §a szerint nyílt községekben azok a szőlősgazdák, kik szeszes italok kimérésével, vagy kis mértékben való elárulásával (1888 XXXV. t. cz. 2. §) nem foglalkoznak abban a kedvezményben részesülnek, hogy saját termései boraiktól a házi szükségletre szánt bormennyiség után állami italadó fejében az 1893. év előtt fentálló fogyasztási adónak megfelelő részt fizetik, vagyis Nagyváradon mint I-ső osztályú községben bor után hectoliterenként 6 korona 70 fillért, bor must és szőlő cefre után hectoliterenként 5 korona 04 fillért.

A már hivatolt törvény végrehajtása tárgyában kiadott 1892. évi 51015. számú pénzügyminiszteri utasítás 26 § értelmében felhívom mindazon gazdákat, a kik az előbb említett kedvezményre igényt tartanak, miszerint folyó hó azaz szeptember végéig legkésőbb azonban a szüret megkezdéséig ebbeli igényeiket a városi fogyasztási adó hivatalnál annyival is inkább jelentsék be, mivel a későbbi bejelentések tekintetbe vehetők nem lesznek.

Pályázat kenyér- és zabszállításra a honvédség részére. A nagyvárad 4-ik honvéd parancsnoksága közli, hogy a Nagyváradon állomásozó honvéd csapatok és a hadapródiskola részére 1904. évi január hó 1-től 1904. december hó végéig szükséges kenyér és zab szállításának biztosítása céljából folyó évi október hó 8-án délelőtti 9 órakor a József Agost főherceg m. kir. honvéd gyalogsági lakatnyában levő ezredkezelő-irodában ajánlati tárgyalás fog tartani. A szállítás iránt érdeklődők a részletes feltételeket a nevezett irodában, a helybeli főkapitányságnál és a kereskedelmi kamaránál levő hirdetményből tudhatják meg.

Értéktőzsde

Budapest, szept. 15.

Osztrák hitel	—	—	—	—	688.50
Magyar hitel	—	—	—	—	749.50
Allamvasut	—	—	—	—	694.—
Rimamurányi	—	—	—	—	488.—
Magyar jelzalog	—	—	—	—	585.25
Salgótarjáni	—	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—

Határidők.

Budapest, szept. 15.

Buza októberre	—	—	—	—	7.86
Buza áprilisra	—	—	—	—	7.88
Tengeri	—	—	—	—	6.26
Rozs okt.	—	—	—	—	6.80
Zab ápr.	—	—	—	—	5.90
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	11.90

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1903. szept. 15-én.

Magyar aranyáradék 4	—	—	—	—	117.75
Magyar koronajáradék	—	—	—	—	96.70
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,1/2%	—	—	—	—	—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,1/2%	—	—	—	—	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	97.25
Italmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	—
Horváth szlavonföldtehermentesítési kötvény	—	—	—	—	93.—
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	202.—
Tiszszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	—	—	—	—	155.—
Osztrák járadék papirban	—	—	—	—	99.80
Osztrák járadék papirban	—	—	—	—	99.75
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	—	119.75
Osztrák korona járadék	—	—	—	—	99.—
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	153.—
Osztrák magyar bank részvény	—	—	—	—	15.77
Magyar hitelbankrészvény	—	—	—	—	706.60
Osztrák hitelintézet részvény	—	—	—	—	696.—
Páti vista	—	—	—	—	94.97
29 frankos arany (Napoleon'dor)	—	—	—	—	19.08
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	117.05
Londoni vista	—	—	—	—	239.23
20 márkás arany	—	—	—	—	23.48

A szerkesztőjét felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

883—903. vht. sz.

Hason szám alatt folyó évi augusztus hó 19 napján **Vértesre**, 1903. évi szeptember hó 1-ső napjára tűzött árverési hirdetmény kézbesítési nehézség folytán hatályon kívül helyeztetik és egyuttal kibocsátatik a jelen újabb

Árverési hirdetmény.

A heves megyei agrár takarékpénztárnak **Kiss Sándor** és neje **Vértesi lakosok** elleni végrehajtási ügyében a székelyhidi kir. járás-bíróság mint telekkönyvi hatóságának 5705/1903. tk. számú végzésével az 5555/903 tk. sz. a. levő zárlati jegyzőkönyv 1—8. t. sz. alatt foglalt boroknak bírói árverésen leendő eladása elrendeltetvén, annak foganatosítására az 1903. évi szeptember hó 18. (tizennyolcz) napjának d. e. 9 (kilenc) óráját **Vértes** községhez tartozó **Stanzinger tanyára** vagyis **alperesek** lakására tűzöm amikor is 624 koronára becsült borok legtöbbet ígérőknek szükség esetén becsáron alól is eladatni fognak.

Az elárverezendő borok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz azonnal és készpénzben kifizetendő.

Műői alperesek, az összes jelzalogos hitelezők, a nagyvárad kir. pénzügyigazgatóság és **Harczari Géza** zárgondnok, utóbbi azzal, hogy az árverési határnapon a kezelése alá adott borok át-és számba adása végett a helyszínén megjelenjen — értesitetnek.

Székelyhiden, 1903. évi augusztus hó 22. napján.

Jóny Lajos,

kir. bir. végrehajtó.

Kiadó lakás.

A **Kossuth-utcai Mezey-féle** házban egy II. emeleti 6 szoba és mellékhelyiségekből álló lakás f. évi november hó 1-től kiadó.

417

512 A
„Nagyvárad-i hitelbank részvénytársaság“
 működését Kossuth Lajos-utca 10.
 sz. a. megkezdte.
Üzletköre:
 Betétek kamatozás végetti elfogadása
 könyvecskékre és folyó számlára, mely előbbi
 után 5% kamatot fizet, adó levonás nélkül.
Váltók leszámítolása.
Előlegek értékpapírokra és áru-
készletre.
Jelzálogkölosön nyújtása házakra
és földekre.
Értékpapírok vétele és eladása.
Szelvények és kisorsolt érték-
papírok beváltása.
 Hivatalos órák: d. e. 9—12-ig, d. u.
 3—5-ig.
Az Igazgatóság.

Hazai ipar!
Butor
 modern lakásberendezések, valamint
 egyes butordarabok gyári árban
REISZ és PORJESZ
 butorgyárosoknál, 29
 Nagyvárad, Zöldfa utca elején.

A várad-velencei volt Weinberger-
 féle gyárhelyiségben

2 magtár

azonnal bérbevehető.

Értekezhetni lehet a Nagyvárad-i Takaré-
 pénztárnál. 307.

Ajánlkozás.

Jó családból való, intelligens öz. v.
 40 éves urinő, házvezetőnői állást óhaj-
 tana elnyerni főpapi háznál, vagy
 nagyobb plébánián, vagy idősebb urnál.
 A kül- és belgazdaságban tökéletesen
 jártas, főzéshez kitűnően ért, takarékos
 és származásánál fogva teljesen megbiz-
 ható. Vallása róm. kath.

Czim a kiadóhivatalban.

416

Hirdetés.

A Nagyvárad-i Hitelbank
 takaré- és segélyszövetkezet

működését megkezdte.

Tagok ez évi október 1-ig — mulasz-
 tási illeték fizetése nélkül — felvétetnek.

A befizetések hétköznapokon *egész*
napon át, vasárnap és ünnepnapokon
 pedig d. e. 9—11 óráig eszközölhetők a
 «Nagyvárad-i Hitelbank r. t.» üzleti helyi-
 ségében *Kossuth Lajos-utca* (Sándor
 Samu-ház.)

859

Az igazgatóság.

Mintegy 50.000 különféle zöld ojtás eladó
 őszl szállításra, rendelések már most elfo-
 117 gadtatnak.

Szabó és Hajnal

fűszer-, csemege-, bor- és déligyümölcs-
 üzletében

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA,

Nagybanl szállóeladás.

Csemege szőlő kilója 20 kr.

Nagyobb vételnél árengedmény.

Görög- és czukordinnyékben
 nagy választék.

Nagy raktár sajt- és szőlő, prágai
 sódar, szalámiból. Naponta friss
TEA-VAJ 1 kilo 1 frt 20 kr.

Világhírű

Előpataki gyógy-és
 borviz.

Egy liter 10 kr.

Kérjük t. vevőinket napi vagy
 heti szükségletüket feladni, a mit
 kihordó kocsinkkal díjtalanul haza-
 küldünk.

Vidéki rendeléseknél csomago-
 lást nem számítunk s díjtalanul
 küldjük az itteni állomáshoz.

Számos megrendelést kérve,
 maradunk

kiváló tisztelettel

SZABÓ ÉS HAJNAL.

Ujdonság! Megay Foot-Ball bombái a legki-
 tűnőbb csokoládés gourmand-
 csemege 1 darab 15 kr.

Van szerencsém Nagyvárad városának és vidékének nagyrabecsült közönségét tisztelettel értesíteni, hogy
 Nagyváradon

a Kossuth Lajos-utca és a Nagypiacztér sarkán

ujjonnan épült Fűchsl-féle bérpalotában pazar fényvel berendezett

„Bihar” kávéházamat és Buffet-sörösarnokomat

tegnap kedden szeptember 15-én, ünnepélyesen megnyitottam.

Látványosság számba menő helyiségeimet oly fényvel és kényelemmel rendeztem be, hogy azoknak pusztá
 megtekintése is már határozott szórakozást nyújt. A szórakozások minden neméről bőségesen gondoskodtam. Ká-
 véházam a földszinten pompásan berendezett **különszobákkal**, az emeleten izléses és kényelmes feljarrattal bíró
játéktermekkel s az alagsorban egy modern kitűnő **tekepályával** rendelkezik. Ezekon kívül pedig kitűnő
 és állandóan jókarban tartott amerikai **tekeasztalokkal** is fel van szerelve. A tekepályát felszereltem

a híres angol ping-pong játékkal (szoba-tennisz)

is és az egy kisebb **táncz helyiséggel** és **borozóval** van egybekapcsolva.

A kávéházban **igen nagy számú bel- és külföldi hírlap** és **folyóirat** áll a nagyrabecsült közönség ren-
 delkezésére. Hetenként többször zene-estélyekről is gondoskodom.

A kávéházban és sörösarnokban elsőrendű bel- és külföldi italokkal, **frissen csapolt kitűnő sörökkel**,
 konzervált tengeri halakkal, rákokkal, továbbá nagy választéku hús- és pástétom-félékkel, a **csemegék minden**
nemével fogok szolgálni, polgáriasan mérsékelt árak mellett.

Üzletemet oly szolid alapon fogom vezetni, hogy azt bármely időben a legdisztingváltabb családok is
 látogathatják.

Igyekezni fogok, hogy mérsékelt árainnal, pontos és figyelmes kiszolgálással helyiségeimet a nagyra-
 becsült közönség kedvencz találkozó helyévé tegyem és hogy becses vendégeim meglegedését ily módon kiérdemeljem.
 Magamat a nagyrabecsült közönség szives pártfogásába és jóindulatába ajánlva

mély tisztelettel:

Gyárfás Pál,

kávés.